

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.94

Hely

Idő

"1927"

Személy

Szerző:

Cím: *Érdekes lelet Mátyás király korából*

Forrás:

*Budapesti Kiralypost*Bp.
(Hely)

1927. 8. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Érdekes lelet Mátyás király korából.

A budai bástyafal titka.

Elpusztítottak egy Mátyás korabeli muzeumi kincset.

Lebontottak megint egy érdekes régi házat Budán. A Lánchid-utcán hosszan, szűrkén nyújtózott el és úgy dőlt neki egy modern, palotaszzerű háznak, mely mindenben ellentéte volt. Aki egyszer az utcáján végig ment, annak szemébe tűnt az ócska, régi épület, melynek lábja mélyebben állt a földben, mint a többi s előtte, hogy a becsudálkozott éjszakai hazabotorkálót megvédje a nyaktöréstől, magas korlát védte a jámbort; a ház teteje is különös volt. A XVII. század végén rakták fel a légláit. Valami mesterember — timár bizonytalán — a törökök kiveretése után a most már biztonságos váraljában csinált ott olyan házat magának, melyben iparát üzhesse. A tető manzard formájú, de ahol a felső teteje ráereszkedik az alsóra, ott csupa zsalugáter. Nagy levegőáramlásra volt szüksége, hogy padlásán a bőrök teljesen kiszáradjanak.

Ezt a házat most lebontották, hogy helyére egy pompás, előkelő palota épüljön. Nagyon vigyázni kell az ilyen munkánál. Mindenki sejlhet, hogy az ilyen házból többé-kevésbé valami régi, a föld mélyében rejtőző kincstáron áll. Hisz például mikor a soproni postapalotát építették, a földmunkások egy római üvegkereskedő teli raktárát ásták fel — kincsek-kincse az!

És valóban, ott a lánchid-utcai ház építéskor találtak is egy nagy halom szép

gömbölyűre faragott kőgolyót. Kis tenyérbe férőt, meg csaknem egy méteres átmérőjűt. Nagyon becses dolgok. Mielőtt a vaskölyöt kitalálták volna, ilyen kőgolyókkal ágyúzták egymást az ádáz ellenségek. Amikor egy ilyen kőgolyót beröpítettek a várba, ott lesett reá négy markos vitéz egy jól átáztatott marhabőrrel, aztán a földön, padlón fáradtan, de még mindig elég erővel, bírva ahhoz, hogy falat átüssön, ott gurult, a négy legény rávetette a bőrt, lefűlelte. A golyó még egy ideig dühösen pörgött, görgött a bőr alatt, amíg be nem látta, hogy neki már vége, akkor megadta magát jámborul. Ilyenkor a golyót visszadugdák egy ágyu öblébe és visszalökték oda, ahonnan jött. Zrinyi Ilona egy íróné kedvesen írja le ezt a golyókergetést, amikor a császáriak Munkácsot lövették s a legnagyobbakat pedig vetítőgépekkel hajították át az ellenségre. Mondom, ilyen kőgolyót találtak ott egy kocsi-derékkel.

De találtak ott egyebet is.

Mikor már lebontották a házat, váratlanul rábukantak ős Budavárának egy bástyafalára. Ennek a falnak a létezése — új a tudomány előtt.

Lux Kálmán, ez a félig tudós, félig művész nagymester, aki ha behunyja a szemét, úgy jár-kei a Mátyáskorabeli Budán, mint mi nyitott szemmel a Vörösmarty-utcában — rendkívül értékes budai teren-

rajzain ezt a falat nem rajzolta rá — ez még neki is újság!

Megtalálták hát ezt a falat, mely az Öntőház-utca egyik szélén fut végig, s ebbe a falba beépítve egy nagy kötömbre lettek. A kötömb faragott külső része — gonykép, melyet a várbeliek az ostromlók ingerlésére véstek oda. Célja csak az, ami a Komárom várfalán álló híres nőalaké, mely fügét mutat azoknak a merészeknek, akik olyan gondolattal bátorkodnak a vár felé, hogy — bevegék az erősséget. (A komáromi szűz fügéje nem szólt a cseh gázságnak és árulásnak, az csak a becsülettel harcolókkal szemben volt érvényes...)

Ilyen gonykép manap a legnagyobb ritkaságszámba megy. Tudtunkkal a komáromi kívül még csak egy létezik; ez a harmadik, amelyikről most tudunk.

Hogy ezek elpusztultak, az természetes.

Az ostromló pattantyusok első célul ezt vették. Nagy virtus lehetett annak a középebe találni, hogy az egyszerre apró kődarabokban szertefröccsenve, már nem kagathat többé az ostromlók szemébe! Így pusztult aztán el mindegyik s az, ami megmaradt, a Hadimúzeum féltve őrzött kincse, unikum.

Ilyet találtak a budai várfalban, Mátyás király korában faragták, valóságos reneszánsz gondolat és ízlés vezette a kezét annak a mesternek, aki csinálta és úgy gondolta ki, hogy ezt a pajkos figurát oda kivevni igen elmés és jelentős dolog. Óriási méreteinél fogva jó messzire ellátható, — aztán értelme is, félreismerhetetlenül, nagyon meg van, lévén férfi embernek az ilyen csalogató és a közelében lenni jó szerencse!

Ezt a kincsszámba menő, ősi emléket a tudomány magaslatán álló Hadimúzeum egyik kiváló tisztviselője, Bevilacqua Béla dr. találta meg. Tisztában lévén a dolog

lényegével, azonnal intézkedett, hogy az lefényképeztessék, és mivel az ilyen csodaritkaság, nagy, körültekintő figyelemre szorul, — de meg ez az emlék főbenjáró vétek a Scitovszky-féle rendelettel szemben — felkérte az építést vezető pallért, hogy mint nemzeti kincsre gondja legyen, deszkáztassa be és védje meg minden veszedelmek elől. A pallér ezt becsületesen meg is ígérte.

Az ilyen tárgyak fényképezése azonban igen körülményes dolog s csak elkészülte után derül ki, hogy a felvétel hasznavehető-e, vagy sem; nem a fényképész hibája — de bizony a gonyképet újra föl kellett venni. Elmegy hát a fényképiró mester megint a helyszínére s megdöbbenve állapítja meg, hogy a rendkívüli értékű, Mátyás király korabeli műemlék — *le van vésvé a falról.*

Az történt ugyanis, hogy a pallér, aki aludt a dolgokra egyet, vagy tán valaki más, aki nagybölcsen kisütötte, hogy egyedül ő van hivatva a világot a teljes elzűléstől megmenteni s a rendtörvény kiválmalmi szerint neki azt — ártalmatlanná kell tennie. Vandál lelkével nem gondolva arra, hogy oktalan cselekedete a nemzetnek milyen nagy kárt okoz, levéselte a falról s így semmisült meg egy olyan kincsünk, mely páratlan a maga nemében, amely az amugy is kevés Mátyás korabeli műemlékeinknek egy rendkívül érdekes, muzeális tárgyát durva lélekkel — porrázta.

Ez tehát visszaszerezhetetlenül elveszett, de mivelhogy semmi rossz sincs a világon, amiből valami jó ne következhetne, ebből is lehet valami jót eredményezni: rájövünk ugyanis, hogy jó lenne a műemlékek védelméről hatékonyan gondoskodni, — börtönbüntetést helyezni kilátásba a készakarva pusztítók ellen — az emlé-

kek védelmét — azok biztosságba helyezése előtt a rendőrségre bízni s az ilyen botrányos kulturátlanságok kiküszöbölése végett az építőmesterek iparegyesületével is érintkezésbe lépni igen ajánlatos lenne!